

Ngày nhận bài: 17/12/2024; Ngày thẩm định: 19/12/2024; Ngày duyệt đăng: 02/01/2025

NGUYÊN NHÂN GÂY CHÁY TẠI CÁC KHO HÀNG HOÁ TRONG CHUỖI CUNG ỨNG DỊCH VỤ LOGISTICS VÀ CÁC BIỆN PHÁP PHÒNG NGỪA

Thượng tá, PGS, TS NGUYỄN ĐỨC VIỆT

Trưởng Khoa Phòng cháy, Trường Đại học PCCC

Đại úy, ThS NGUYỄN VIỆT HÙNG

Giảng viên Khoa Phòng cháy, Trường Đại học PCCC

*Tác giả liên hệ: Nguyễn Đức Việt (vietpccc@gmail.com)

Tóm tắt: Ngành kinh doanh dịch vụ kho vận Việt Nam đang trải qua giai đoạn phát triển bùng nổ, tạo ra một bức tranh đầy màu sắc về cơ hội và thách thức. Với tốc độ tăng trưởng ấn tượng và sự quan tâm ngày càng tăng từ các nhà đầu tư trong và ngoài nước. Ngành này đóng vai trò then chốt trong hệ thống Logistics của Việt Nam, tạo điều kiện thuận lợi cho sự phát triển của thương mại và sản xuất. Tuy nhiên, công tác phòng ngừa cháy, nổ đối với loại hình cơ sở này cũng đặt ra nhiều thách thức không nhỏ trong thời gian vừa qua. Bài viết chỉ ra một số nguyên nhân gây cháy và biện pháp để phòng đối với các kho hàng hoá trong hệ thống Logistics.

Từ khoá: kho vận, phòng ngừa, giải pháp, cháy, nổ.

Abstract: Vietnam's logistics service sector is currently undergoing a period of rapid expansion, presenting both significant opportunities and challenges. This impressive growth, coupled with increasing attention from domestic and international investors, has positioned the industry as a crucial component of Vietnam's logistics system, facilitating trade and production growth. However, fire and explosion prevention in this type of facility has become a notable concern in recent years. This article highlights common causes of warehouse fires within the logistics system and outlines preventive measures to mitigate these risks.

Keywords: logistics, prevention, solutions, fire, explosion.

1. Đặt vấn đề

Năm 2023, theo bảng xếp hạng Emerging Markets Index 2023 mới nhất của nhà cung cấp dịch vụ vận tải và hậu cần kho vận Agility, Việt Nam đã lọt vào top 10 trong số 50 thị trường Logistics mới nổi trên thế giới. Đóng góp cho sự phát triển này, có công lớn là ngành thương mại điện tử. Thương mại điện tử Việt Nam được đánh giá là một trong những thị trường phát triển nhanh ở khu vực Đông Nam Á với mức tăng trưởng cao và liên tục trong những năm vừa qua. Năm 2023, thương mại điện tử là một trong những điểm sáng trong phát triển kinh tế số với tốc độ tăng trưởng cao (25%) và doanh thu thương mại điện tử bán lẻ (B2C) đạt 20,5 tỷ USD, chiếm 7,8 - 8% tổng doanh thu bán lẻ hàng hóa và dịch vụ tiêu dùng

của cả nước. Dự kiến năm 2024 với tốc độ tăng trưởng mạnh, doanh thu bán lẻ thương mại điện tử sẽ đạt ước tính 27,5 tỷ USD.

Sự phát triển nhanh chóng của ngành thương mại điện tử Việt Nam dẫn đến gia tăng nhu cầu về một hệ thống Logistics hiệu quả. Theo thống kê của hiệp hội Logistics Việt Nam, trên địa bàn cả nước có khoảng 50 nhà cung cấp dịch vụ này, những cái tên nổi bật nhất là: NinjaVan, Giao Hàng Tiết Kiệm (GHTK), Giao Hàng Nhanh (GHN), Viettel Post, VN Post, EMS.... Các doanh nghiệp này không ngừng đầu tư, nâng cấp và phủ sóng các kho hàng hoá trên khắp địa bàn cả nước.

Theo báo cáo của Công ty Cổ phần dịch vụ Giao Hàng Nhanh, doanh nghiệp này có đến 2.000 kho

hàng (bưu cục); Tổng Công ty Cổ phần Bưu chính Viettel đang sở hữu với 2.200 kho hàng (bưu cục)... Điểm chung của các kho hàng này đều phủ sóng khắp 63 tỉnh/thành phố, luôn tiềm ẩn nguy cơ dẫn đến cháy, nổ và có thể gây ra thiệt hại nghiêm trọng về người và tài sản. Một số vụ cháy điển hình: vụ cháy xảy ra vào 21 giờ 30 phút ngày 27/8/2024 tại kho hàng của Công ty chuyển phát nhanh có địa chỉ tại số 137 - 139 Nguyễn Văn Viên (phường Vĩnh Tuy, quận Hai Bà Trưng, Thành phố Hà Nội), vụ cháy tuy không gây thiệt hại về người nhưng đã thiêu rụi toàn bộ hàng hoá trong kho rộng 600m²; vụ cháy xảy ra vào 18 giờ 53 phút ngày 11/11/2023 tại Công ty TNHH Thương mại Dịch vụ Đức Thành nằm trong hẻm đường Bế Văn Cắm, phường Tân Kiểng, quận 7, Thành phố Hồ Chí Minh, vụ cháy làm thiêu rụi hoàn toàn hàng hóa với diện tích khoảng 2.000m² của cơ sở....

Từ các phân tích nêu trên, bài viết tập trung phân tích các nguyên nhân gây cháy tại các kho hàng hoá trong chuỗi cung ứng dịch vụ Logistics và đưa ra biện pháp đề phòng.

2. Các nguyên nhân gây cháy kho hàng hoá

Sự phát triển mạng lưới các kho hàng hoá là xu hướng tất yếu của chuỗi cung ứng dịch vụ Logistics hiện nay, đi kèm với đó là những tiềm ẩn rủi ro về cháy, nổ. Có thể chỉ ra một số nguyên nhân gây cháy phổ biến như sau:

- Bất cẩn trong việc sử dụng các thiết bị điện như: sạc điện thoại không trông coi, cắm sạc sai công suất, sạc trong thời gian dài. Sử dụng các thiết bị sưởi ấm công suất lớn vào mùa Đông. Các kho sử dụng thiết bị sưởi ấm để duy trì điều kiện làm việc cho nhân viên. Tuy nhiên, trong quá trình sử dụng, nhiều cơ sở sử dụng các thiết bị sưởi loại đốt nóng trực tiếp, không đảm bảo chất lượng, không đúng nguyên tắc thiết kế, không thường xuyên kiểm tra, bảo dưỡng và sử dụng đúng cách, sắp xếp hàng hoá quá gần các thiết bị sưởi này, đây đều là những nguyên nhân có thể gây ra cháy.

- Hệ thống điện không đảm bảo: nhiều kho hàng hoá được cải tạo chuyển đổi công năng, với đặc điểm hệ thống điện hiện trạng không hoàn toàn phù hợp với

mục đích làm kho hàng. Dẫn đến trong quá trình sử dụng, để đáp ứng quá trình xuất nhập hàng hoá liên tục, nhiều cơ sở đã mắc quá nhiều thiết bị vào mạng lưới điện dẫn đến các sự cố ngắn mạch, quá tải... gây ra cháy. Với yêu cầu chiếu sáng cao để dễ dàng thực hiện xuất nhập hàng hoá 24/24 giờ, nhiều kho hàng sử dụng bóng đèn có công suất cao hơn so với đèn được thiết kế có thể gây nóng và cháy. Bóng có công suất cao sẽ phát ra nhiều nhiệt hơn so với đèn bóng có công suất thấp. Thân đèn thường được thiết kế để chỉ chịu được lượng nhiệt nhất định, việc sử dụng bóng công suất cao có thể sinh nhiều nhiệt, làm nóng vỏ đèn và các vật liệu xung quanh. Khi nhiệt độ vượt quá ngưỡng cho phép, vật liệu này có thể bắt lửa hoặc phát ra khói. Các đèn, đặc biệt là những loại có chóa đèn hoặc vỏ đèn kín, thường được thiết kế để thoát nhiệt một cách hiệu quả. Sử dụng bóng đèn có công suất cao hơn có thể làm giảm khả năng thoát nhiệt, dẫn đến nhiệt độ cao tích tụ trong thời gian dài và có thể gây cháy hàng hoá trong kho.

- Do thấp hương thờ cúng trong kho hàng: với đặc trưng của người Á Đông, trường hợp chủ cơ sở thấp hương, thờ cúng ngay trong kho hàng nhưng không có các biện pháp che chắn phù hợp, dẫn đến tàn hương có thể bén lửa vào hàng hoá xung quanh gây ra cháy. Ngoài ra do nhân viên trong kho hàng hút thuốc không đúng nơi quy định, các tàn thuốc lá cũng có thể bén lửa vào các thùng hàng hoá trong kho gây ra cháy.

- Không tuân thủ các quy định an toàn khi cải tạo, sửa chữa kho hàng hoá, đặc biệt trong quá trình hàn cắt kim loại, sử dụng những thợ hàn chưa được đào tạo, huấn luyện về phòng cháy chữa cháy.

- Do đốt phá hoại: xuất phát từ những tư thù cá nhân của các đối tượng, hoặc bắt nguồn từ chính sự bất mãn của nhân viên làm việc tại kho hàng, nhiều người không nhận thức được và thực hiện phóng hoả phá hoại.

- Do bố trí sắp xếp phân loại hàng hóa trong các kho không bảo đảm an toàn về PCCC. Đặc biệt đối với các kho hàng phục vụ hoạt động kinh doanh thương mại điện tử, việc phân loại hàng hóa là rất khó

khăn do hàng hoá được đóng gói trong các hộp, thùng kín. Trong những hộp hàng có thể là những mặt hàng hóa chất dễ cháy, dễ vỡ làm thoát ra ngoài chất cháy có thể ở dạng lỏng, hay là các thiết bị đồ chơi sử dụng điện, pin dự phòng kém chất lượng có thể tự cháy, nổ.

Từ các nguyên nhân gây cháy nêu trên, nhóm tác giả đưa ra các biện pháp đề phòng cụ thể như sau:

3. Một số biện pháp phòng ngừa

Nhằm đảm bảo an toàn phòng cháy và chữa cháy, hạn chế đến mức thấp nhất thiệt hại do cháy, nổ gây ra tại các kho hàng hoá trong khu dân cư, cần làm tốt các biện pháp đảm bảo an toàn phòng cháy và chữa cháy sau:

Thứ nhất, thực hiện nghiêm quy định về phòng cháy và chữa cháy trong lĩnh vực đầu tư xây dựng (thẩm duyệt về phòng cháy và chữa cháy đối với công trình xây dựng mới, cải tạo, thay đổi quy mô, tính chất hoạt động; nghiệm thu về phòng cháy và chữa cháy trước khi đưa công trình, hạng mục công trình vào hoạt động).

Không tàng trữ, sử dụng các chất có nguy hiểm cháy nổ như: xăng dầu, cồn, gas và hóa chất dễ cháy khác ở trong kho hàng. Không sử dụng vật liệu dễ cháy để làm tường, vách ngăn, trần.

Phải sắp xếp, bảo quản hàng hoá tại kho hàng theo từng loại, có cùng tính chất, cùng đặc điểm, cùng phương pháp chữa cháy giống nhau, đồng thời bố trí dãy hàng, ngành hàng không cháy hoặc khó cháy xen kẽ giữa các ngành hàng, dãy hàng dễ cháy.

Sắp xếp, trưng bày hàng hóa phải để trên bục kê, giá gọn gàng, vững chắc, đảm bảo khoảng cách an toàn đối với các thiết bị, dụng cụ sử dụng điện, đường dây dẫn điện (khoảng cách tối thiểu là 0,5m). Không để hàng hóa tràn lan, lấn chiếm lối đi, phải đảm bảo khoảng cách an toàn về phòng cháy và chữa cháy và điều kiện thoát nạn trong trường hợp xảy ra sự cố cháy, nổ.

Thứ hai, chú trọng tăng cường công tác thường trực, tuần tra phát hiện cháy, nổ; rà soát, niêm yết nội quy phòng cháy và chữa cháy, biển cấm lửa, cấm hút thuốc ở những nơi có nguy hiểm về cháy, nổ. Tổ chức tuyên truyền, phổ biến pháp luật và kiến thức phòng

cháy và chữa cháy cho cán bộ công nhân viên trực tiếp làm việc tại các kho hàng hoá. Tuyên truyền, giáo dục pháp luật, kiến thức về phòng cháy, chữa cháy và cứu nạn, cứu hộ là nội dung, đồng thời là biện pháp có ý nghĩa quan trọng hàng đầu trong công tác phòng cháy và chữa cháy. Mục đích chính của công tác này là làm cho mọi cán bộ, công nhân viên, người lao động trong các kho hàng hoá nâng cao nhận thức và tự giác thực hiện các quy định của nhà nước về phòng cháy và chữa cháy nói chung và việc sử dụng nguồn nhiệt nói riêng. Ngoài ra, thường xuyên kiểm tra, đôn đốc việc chấp hành nội quy, quy định an toàn phòng cháy và chữa cháy, chỉ một sơ suất nhỏ, một hành động thiếu ý thức của người lao động trong kho có thể gây cháy với hậu quả nghiêm trọng.

Thứ ba, khi lắp đặt hệ thống điện, các thiết bị tiêu thụ điện phải đảm bảo đúng quy định, tiêu chuẩn kỹ thuật, lắp thiết bị tự ngắt (Aptomat) cho hệ thống điện trong kho hàng và từng thiết bị tiêu thụ điện công suất lớn; không bố trí vật tư hàng hóa dễ cháy gần dây dẫn, bóng đèn, ổ cắm, cầu dao.... Trường hợp bảo dưỡng, sửa chữa có sử dụng hàn, xì thì phải sử dụng thợ hàn có chứng chỉ hành nghề; khi hàn phải có biện pháp che chắn vậy hàn đảm bảo an toàn phòng cháy, chữa cháy.

Thứ tư, đối với các đơn vị cho thuê mặt bằng làm kho hàng cần phân định rõ ràng trách nhiệm thực hiện công tác phòng cháy và chữa cháy giữa bên cho thuê và bên thuê, thực hiện tốt trách nhiệm của mình trong việc tổ chức duy trì chế độ tự kiểm tra an toàn phòng cháy và chữa cháy thường xuyên và định kỳ để chủ động phát hiện, ngăn ngừa những nguy cơ gây mất an toàn có thể dẫn đến cháy, nổ.

Thứ năm, đối với các cơ quan chức năng thực hiện quản lý nhà nước về phòng cháy, chữa cháy cần phải nắm tình hình, tiến hành điều tra cơ bản, lên danh sách, phân loại đối với từng cơ sở, đặc biệt là cơ sở nằm xen cài trong khu dân cư. Đối với những cơ sở không đủ điều kiện an toàn phòng cháy và chữa cháy thì tùy theo tính chất mức độ phải yêu cầu cơ sở khắc phục ngay thiếu sót, xử phạt vi phạm hành chính, có những cơ sở phải ra quyết định tạm đình chỉ, thậm chí đình chỉ hoạt động.■

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ Công thương (2023), *Báo cáo Logistics Việt Nam 2023*, Hà Nội.
2. Chính phủ (2018), *Chỉ thị số 23/CT-TTg ngày 05/12/2020 của Thủ tướng Chính phủ về tăng cường công tác PCCC tại khu dân cư*, Hà Nội.
3. Chính phủ (2020), *Nghị định số 136/2020/NĐ-CP ngày 24/11/2020 của Chính phủ quy định chi tiết thi hành một số điều và biện pháp thi hành Luật PCCC và Luật Sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật PCCC*, Hà Nội.
4. Cục Cảnh sát PCCC&CNCH (2023), *Báo cáo Tổng kết thi hành Luật PCCC, Luật Sửa đổi, bổ sung một số điều Luật PCCC và quy định của pháp luật hiện hành trong lĩnh vực CNCH*, Hà Nội.
5. Lê Hồng (2024), *Dự báo, doanh thu thương mại điện tử năm 2024 đạt 27,5 - 28 tỷ USD*, <https://vnbusiness.vn/thi-truong/du-bao-doanh-thu-thuong-mai-dien-tu-nam-2024-dat-27-5-28-ty-usd-1102438.html>, (truy cập ngày 18/10/2024).
6. Quốc hội (2001), *Luật Phòng cháy và chữa cháy*, Hà Nội.
7. Quốc hội (2013), *Luật Sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật PCCC*, Hà Nội.